

Anthony Powell

Venusberg

Inglise keelest tõlkinud
Mirt Vissak

Tõlge on valminud Eesti Kirjanike Liidu tõlkijate sektsiooni noorte tõlkijate koolitusprogrammi raames.

Tõlgitud väljaandest:

Anthony Powell

Venusberg

Arrow Books, 2015

Toimetanud Kerti Tergem

Korrektuuri lugenud Triinu Tamm

Kujundanud Maris Kaskmann

VENUSBERG © John Powell and Tristram Powell, 1969

© Tõlge ja saatesõna. Mirt Vissak ja Loomingu Raamatukogu, 2026

© Kaanefoto. Vikipeedia, 1934, avalik kasutus

Kolleegium

Toomas Haug, Tiit Hennoste, Maarja Kangro, Lauri Kitsnik, Hasso Krull,

Maria-Kristiina Lotman, Ilona Martson, Elle-Mari Talivee, Marek Tamm,

Jaak Tomberg, Udo Uibo

Toimetus

Harju 1, 10146 Tallinn

Tel: 627 6425

E-post: LR@loominguraamatukogu.ee

Trükkinud Pakett

ISSN 1406-0515

ISBN 978-9916-755-92-1 (trükis)

ISBN 978-9916-755-91-4 (epub)

*Rahvapärimuse järgi asub siin Veenuse koobas,
kuhu jumalanna ahvatles rüütel Tannhäuseri;
mäetipust avaneb kaunis vaade.*

Baedeker

1

Lushington kogus masinakirjas paberilehed kokku ja koputas paberipaki servad tasaseks. Väljas sadas vihma. Kirjandustoimetaja ütles:

„Maailma nägemine avardab silmaringi. Võõrsil võib nii mõndagi õppida. Välismaalased on ühed naljakad tegelased. Ma lähen alati puhkuse ajal välismaale. Mulle meeldib seal. Toit pakub vaheldust. Ma ei imestaks, kui seal, kuhu teie lähete, oleks päris külm. Arvata võib, et igal juhul on teil kahju vanast heast Londonist lahkuda. Meil on siin täitsa lõbus, kui asja ette võtame. Ma ei tea ühtegi teist sama-sugust linna. Tõesti ei tea.“

Kirjandustoimetaja võttis välja taskunoa ja nüsis raskelt hingates kohta, kus tema pöidlaküüne serv oli sakiline. Lushington avas kirjaklambrate karbi ja võttis sealt ühe klambri. Ta surus selle poolelioleva artikli nurka ja pani paberipaki portfelli. Kirjandustoimetaja lõpetas maniküüri hammastega, sulges noa ja pani selle tagasi taskusse. Preili Arnold lausus:

„Ilmselt loobute ajalehetööst, kui sinna jõuate, härra Lushington, ning hakkate äri ajama ja saate miljonäriks. Kõigist parimatest meestest saavad mõneks ajaks väliskorrespondendid. Öeldakse, et pole paremat ettevalmistust kui see, mille saad võõrsilt.“

Kirjandustoimetaja sõnas: „Nad on hõivanud endiste diplomaatide koha. Paremini haritud. Paremini informeeritud. Paremini tasustatud. Ja muidugi usaldusväärsemad. Aga nad jätkavad sama kena traditsiooni.“

Lushington ütles: „Ärge siis palun unustage sokutada mõlemad minu lood ettepoole, üks ole? See oleks mulle suureks abiks. Oleksin väga tänulik.“

„Ma vaatan neid niipea, kui mul on mõni vaba hetk, mis peaks juhtuma mingi aeg ülehomme.“

Lushington sulges portfelli ja võttis oma kaabu. Vihmavesi nirises mööda akende välispinda, üks akendest klirises iga natukese aja tagant kolm korda. Väljas oli talv. Preili Arnold lausus:

„Olgu, head õhtut, härra Lushington, ja õnn kaasa.“

Kirjandustoimetaja lisas: „Hüvasti, Lushington, kõike head, ja ärge unustage seda oma kõmulugu täna õhtul posti panna, et Booth saaks selle õigeks ajaks naiste leheküljele.“

Haaranud portfelli ja vaagides mõttes, kas minna otseteed koju ja lõpetada artikkel ning minna magama või astuda Lucy juurest läbi ja istuda terve öö üleval ning lõpetada siis artikkel, läks Lushington alla trepist, mis oli samasugusest kivist nagu vanglas või hullumajas, ning mida õigupoolest kasutasidki paljuski kriminaalse kalduvusega või vaimselt hälbinud isikud. Õhus oli jäise niiske värvi lõhna, mis tungis läbi öö karguse. Tuul tõmbas koridoris ning liftišahtis. Ta kõndis mitu korrust trepist alla, murdes pead, kas tal oli olnud meeles õhtuingad kaasa pakkida. Mees, kelle näol oli sünnimärk ja kes istus välisukse juures kabiinis laua taga ning küsis inimestelt nende nimesid ja haldas ilma suurema eduta majatelefoni, uuris:

„Nii et ütlete meile kõigile veidikeseks aidaa?“

„Täpselt nii.“

Raputatud kõhahoost, bronhiaalsest mässust, mille äkilisus sarnanes tornaadoga, sõnas mees:

„Pole just suurem asi ilm reisimiseks, või mis?“

Ta lõi endale mitu korda vastu rinda, ja suletuna puidust kabiini, sülitas läbi ukseava välja tatiläraka – puhtalt ja kaugele koridori nurka.

„Päris vastik kõha teil,“ märkis Lushington.

„Aastaaegade vaheldumine ründab alati neid, kel nõrgad kopsud.“

„Eks ta ole.“

„Kannatan astma käes juba väikesest peale, kui olin põlvepikkune.“

„Tõesti?“

Mees libistas käe kergelt üle oma sünnimärgi ja teatas:

„Tõsi ta on. Igatahes, ma loodan, et teil läheb hästi.“

„Ja *mina*,“ vastas Lushington, „loodan, et *teil* läheb hästi.“

Ta läks välja tänavale, kus sadas vihma ja oli külm. Teisel pool teed asuva publi akendest kadusid äkki tuled, ja otsustanud Lucy kasuks, astus ta bussi. Ta püüdis seejärel välja mõelda nalja, millega artiklile joon alla tõmmata. Buss rappus läbi vihma edasi. Ükski idee ei võtnud temas hoogu. Öö oli liiga külm nalja jaoks, mis oleks kõigile meeldinud.

Lushington, kes põlvnes niisuguste ärimeeste soost, kes nagu juudi rahvas elas salajas, kuid korraldas aeg-ajalt kinniste uste taga paljude külalistega perekondlikke kogunemisi, hoides nii elust ohutut distantsi, oli alustanud oma karjääri Citys. Peaaegu täielik äriline küündimatus ja võib-olla mingi pärilik viga tema iseloomus olid ta ajakirjanduse juurde juhatanud ning ambitsioonika inimesena lootis ta, et ühel päeval saab

temast mõne viisaka tiraažiga ajalehe teatrikritik. Seniks suundus ta erikorrespondendina ühte Balti riiki, mille nimi tal kuidagi meeles ei püsinud. Ta oli tõsine, õhetava näoga noormees, kes enesestmõistetavalt uskus teadusel põhineva progressi võidukäiku, ehkki tal oli olnud City päevil anglokatoliiklikke kalduvusi.

Lushingtoni määramises sellele ametikohale polnud midagi ebatavalist. Niisuguseid asju juhtus iga päev. Pealegi oli ta seda alles hiljuti ise soovinud ning teatud mõttes oli see tema varasema salasepitsuse tagajärg. Ühesõnaga, nagu kirjandustoimetaja oli öelnud, oli tal vedanud, et ta selle koha sai. Kuid oli üks asjaolu, mis andis lähetusele mõningase jääbinud maigu, maitse, mis oli läbi nämmutatud, kuid samal ajal tungiv ja häiriv nagu väsimatult peas ketrav viisijupp. Märkimisväärne seik seisnes selles, et Da Costa oli diplomaatiline esindaja samas Balti riigis. Da Costa ei olnud üksnes Lushingtoni vana sõber. Ta oli ühtlasi mees, kellesse Lucy oli armunud. Seetõttu ei suutnud Lushington, kuulates oma heast õnnest, tõrjuda mõtet, et ta lahkub Lucyst ja samas läheb kohta, mis tuletab talle alalõpmata meelde naise tundeid Da Costa vastu.

Lushington ja Da Costa olid koos koolis käinud. Da Costa taust oli Lushingtoni omaga sarnane, kuid mitte täpselt sama. Ta pärines suurest ja mõõdukalt mõjukast perekonnast, kelle ilmselt portugallastest esivanemad olid saanud rikkaks Indias – Briti regendi alluvuses naabobid, kes läbimõeldud abielude kaudu olid pannud aluse impeeriumi rajamise traditsiooni laadsele nähtusele. Da Costa ise ei võtnud sellest traditsioonist osa. See valmistas talle pisut piinlikkust. Kuid lõpuks avastas ta, et ei saa sellest kõrvale hiilida. Oxfordist tulnuna oli ta niisama aega veetnud, töötades võrdleva usuteaduse doktoritöö kallal. Ja siis oli Lushington teda tutvustanud Lucyle ja igavene häda oli pihta hakanud.

Nagu Lushington, oli ka Da Costa häbelik. Kui aga Lushingtoni häbelikkus väljendus ruumides ringi hiilimises ja teeskluses, nagu polekski teda olemas, siis Da Costa puhul avaldus see kõvas karjumises ja naermises ning segaduse külvamises, et oma alaväärsustunnet korvata. Kusjuures Da Costa oli osav mängudes ja saavutas häid eksamitulemusi, nii et tema probleemid olid üsna sügavate juurtega ja mitte lihtsalt noore inimese kohanemiskeskused. Näiteks erinevalt Lushingtonist tüütas teda naiste seltskond. Ta suutis neid ühtejutti taluda vaid tunnikese. See oli tingitud tema ebatavalisest mõttelaadist

või ehk hoopis laiskusest, sest ta ei olnud valmis pühendama pikaajaliseks läheduseks naisele vajalikku aega ja energiat. Mõnes mõttes kõitsid naised teda vägagi ning kord veetis ta sõprade utsitusel nädalavahetuse ühe erudeeritud kooritüdrukuga. See aga ei viinud kuhugi, ja üleüldse, nagu Da Costa ise tihtilugu märkis, ei olnud tal piisavalt raha, et suhet jätkata. Siis nähti teda lühikest aega pidevalt koos ühe majori lesega. Kuid ka sellest ei saanud asja. Midagi, nagu tema sõbrad tavatsesid öelda, oli puudu. Sellest hoolimata, või ehk just sellepärast ta naistele meeldiski. Nende hulgas Lucyle.

Lushington oli Lucyga kohtunud mehe juures, kes kirjutas temaga samas ajalehes muusikarubriiki. Kõigi märkide kohaselt oli see täiesti tavaline kohtumine. Lucy meeldis Lushingtonile, kuid alles mitu nädalat pärast nende esmakohtumist armus ta temasse ning möödus veel mitu kuud, enne kui ta julges seda naisele tunnistada. Ta polnud kunagi varem armunud olnud, välja arvatud õige pisut oma nõosse, kes oli tol hetkel juba kihlatud ühe majandusministeeriumi mehega, mistõttu Lushington üllatus, kui avastas, et Lucy vastab tema tunnetele. Ta ei teadnud sugugi, kuidas edasi tegutseda.

Õige pea sai Lucyst tema armuke. Naine polnud õel, kuid oli olnud juba kaks korda abielus ning harjunud tegema nii, nagu ise soovis. Ta teadis algusest peale, et Lushington ei ole mees, keda ta otsib. See oli ka üks põhjus, miks ta ei tahtnud temaga abielluda. Lushington oli omakorda üllatunud, kui avastas, et äratab Lucys huvi, hämmeldunud, kui leidis end Lucy juures elamas, ning enne kui ta jõudis nende suhet pidada millekski muuks kui harukordseks nähtuseks, kaotas ta naise, tutvustades teda Da Costale just siis, kui hakkas tundma, et naine tõepoolest kuulubki talle. Ta kaotas Lucy selles mõttes, et viimane loobus Lushingtonist kui armukesest. Da Costa ei asunud tema kohale, sest Da Costa ei adunud tükk aega, milline on asjade seis, ja isegi kui talle hakkas koitma, ei astunud ta selles küsimuses ühtegi sammu. Miski mehe heitlikus käitumises ja auväärses päritolus oli Lucyt otsekohe köitnud, kuid Da Costa tundis tema nagu enamiku naiste vastu, kellega ta oli tutvunud, üksnes heatahtlikku huvipuudust. Ometi oli ta esialgu meelitatud, et oli naisele niimoodi muljet avaldanud, ning siis ärritas see teda, kui ta avastas, et oli põhjustanud palju üleaurust tulinat ja oli saanud endale ühe noist emotsionaalsetest kohustustest, mille vältimisele ta oli nii palju aega pühendanud.

Mõneks ajaks lahenes olukord niimoodi, et nad olid palju kolmekesi ninapidi koos, sest neile meeldis üksteise seltskond ning asjade selline korraldus võimaldas Lushingtonil olla Lucy ja Lucyl Da Costa läheduses. See oli toimiv kompromiss, kuid kulutas kõigi närve. Lõpuks oli Da Costa see, kes jõudis otsusele, et ei suuda olukorda enam välja kannatada. Ta võttis pähe, et lahkub Inglismaalt ja oma perekonna juurest, kes oli varem korduvalt palunud, et ta midagi kasulikku teeks, kuid samas soovitanud tal minna sugulase juurde, kes töötas ühe põhjapoolse riigi pealinnas diplomaatilise esinduse juhina. Mõttele andis hoogu juurde tema vanem vend, kes oli abielus ja kellel oli mitu last ning keda kunagi hüüti Throgmortoni tänava populaarseimaks meheks. Da Costa perekond leidis, et diplomaadi ametikoht on täpselt see, mida ta vajab. Da Costale endale oli idee mokkamööda, kuna noore mitmekülgsete huvidega mehena soovis ta minna välismaale, ja kuigi ta tegelikult diplomaadiks ei sobinud, olid talle meelepärased ametiga kaasnevad puhtalt formaalsed sotsiaalsed sidemed, mis oli suur edasimineku võrreldes sellega, millega ta oli harjunud Londonis. Tema sugulane läks juhtumisi üsna pea pärast tema saabumist pensioonile, aga see oli tingitud isiklikust kapriisist ega olnud seotud Da Costa vajakajäämistega. Vahepeal ei olnud uut juhti veel ametisse nimetatud, ja kuna esindus pidi kuidagi oma tavapärase ülesannetega hakkama saama, ei teinud *chargé d'affaires* mingeid jõupingutusi, et Da Costast interreegnumi ajal lahti saada.

Ja nüüd oli Lushingtoni ajaleht otsustanud saata teda samasse kohta. Ta pidi seal viibima mõned kuud ja kirjutama sealsest poliitilisest olukorrast. Kahtlemata oli see hea tööots. Aga asjal oli ka oma varjukülg.